

DÜNYA ŞEHİRCİLİK GÜNÜ KOLOKYUMUNA DOĞRU

Geçtiğimiz yıl 'Türkiye Daimi Komitesi'nce son kez gerçekleştirilen Dünya Şehircilik Günü Kolokyumunu 20 yıl boyunca, her yıl bir üniversitenin ve zaman zaman da Odamızın katkılarıyla yapıldı. 20 yıllık Kolokyumlar dizisi, İmar ve İskan Bakanlığı ile İller Bankası'nın da etkin katılımlarına sahne oldu.

Bu 20 yıllık süre boyunca Odamızın kolokyumlar sürecindeki katılımını istikrarsızlaştıran, hatta, bazı Kolokyumları protesto etmesine yol açan tartışmalar ve olumsuzluklar geçtiğimiz yıl 'Daimi Komite' tarafından son kez Mimar Sinan Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 'Kent Kültürü ve Habitat II Değerlendirmesi' konulu 4. Şehircilik Kongresi ile birlikte geride bırakıldı.

Kongre'de, 'Daimi komite' ile Odamız arasında bir protokol yapılarak, Düzenleme Kurulu, Sorumlu (ev sahibi) Üniversite, Destekleyici Kurumlar, Bilim Kurulu, Kolokyum Sekreteryası, Yarışma Jürisi, konularına açıklık getirildi ve Dünya Şehircilik Günü'nün şehircilik ile ilgili tüm kamu kurumları ve üniversiteleri eşit ağırlıkta içermesi sağlandı.

Bu çerçevede, ilk Kolokyum, Dünya Şehircilik Günü 21. Kolokyumunu, 6-8 Kasım 1997 tarihleri arasında, Odamız tarafından, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün evsahipliğinde, tüm Şehir ve Bölge Planlama ve ilgili bölümlerin ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, GAP İdaresi, Toplu Konut İdaresi ve İller Bankası'nın katkı ve deste-

ğiyle, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Anfisi'nde gerçekleştirilecek.

'Kentsel Politikalar' temasının işleneceği Kolokyumun kesinleşmemiş Program Taslağı ikinci sayfada. Meslek alanında önemli bir boşluğu dolduracağını düşündüğümüz 'Kentsel Politik' (Urban Politics) ve 'Kentsel Politikalar' (Urban Policies); Dünya'da, Türkiye'de ve özel kentsel politika alanlarında olmak üzere, üç bölümde tartışılacak. Tüm meslektaşlarımızın katılımı, Kolokyumun amacına ulaşmasına katkı sağlayacak.

6 Kasım'da, saat 9.00'da, ODTÜ'de bilgilenmek, bilgilendirmek ve tartışmalarda bulunmak ve ayrıca 8 Kasım'da, Geleneksel Şehircilik Gecesinde buluşmak dileğiyle...

NİÇİN KENTSEL POLİTİKALAR

Bugüne kadar ülkemizde hükümetlerce sürdürülen politikaların bir bilançosu yapıldığında, ciddi bir kent ve kentleşme politikamızın olmadığı görülür.

Uzmanlar ve bilim adamları, kentler, gelişme alanları, banliyöler, kaçak yerleşmeler, kentlerde olması gereken düzeyli hizmetler ve kentsel işlevlerle ilgili konularda kuramsal düzeyde ürünler ortaya koymuş olmalarına karşın; yönetimler, bunlara ait uygulama araçları oluşturamamış, hedefsiz, günü kurtaran, çoğu kez dar siyasi tavırlar ya da çıkarıcı davranışlarda beliren bir icraatın içinde olmuşlardır.

Oysa giderek karmaşıklaşan, yoğunlaşan sorunlar acil çözümler beklemektedir. Bu çözümler, kentin yeni bir yorumunu, özgürlük, demokrasi, temel insan hakları, toplumsal uyum gibi konularda kentsel politikalar üretmeyi, uygulamayı gündeme getirmektedir.

Şehircilik, yansız bir disiplin değildir. Birçok etkenle biçimlenen ve sosyal, ekonomik, tarihi, vb. birçok sorunla buluşturulan, aynı zamanda mekansal uyumu oluşturma çabası içinde olan bir disiplindir.

Keza, şehircilik, kentsel gelişmenin ve kentlerin varolan sorunlarının çözümünde; birey-toplum-mekân ilişkisini kurarak, gerekli teknik ve sosyal donatıları sağlayabilecek, varolan bozuklukları giderebilecek, bir yenilemeyi getirebilecek, ülke bütününe tüm kentlerde, kentsel kaliteyi oluşturacak bir disiplindir. Kentlerin, yerleşmelerin yetersiz koşullarının iyileştirilmesini de getirebilecek, toplumsal sorunlara yanıt verebilecek bir çabadır aynı zamanda. Ancak, bütün bunları gerçekleştirecek araçları nelerdir? Bu araçları kim tanımlayacak ve oluşturacaktır? Kenti geliştirmekten sorumlu olanlar mı, planıcılar mı, teknokratlar mı, yoksa politikacılar mı?

Ulaşılması gereken kentsel hedeflerle uygulamalar nasıl buluşturulacaktır? Hangi politikalar bu koşulları oluşturacaktır? Politikalar, ülkede çeşitli ölçeklerde nasıl ortaya çıkacak ya da çıkartılacaktır? Şehirciliğin anahtarları olan kentsel politikalar, nasıl ve hangi ortamda üretilecektir? Çevrenin kentsel politikasını, kentin politikasını kimler belirleyecektir? Bu politika seçeneklerinin üretilmesi için hangi uzmanlıklar harekete geçirilecektir? Bu politikaların oluşturulması ve uygulanmasında devletin rolü ve müdahalesi ne olacaktır? Hükümet programlarında kentsel politikalar nasıl ve ne oranda yer alacaktır? Kentin kültür politikası, sosyal politikası, konut politikası, ..., ne olacak ve nasıl oluşacaktır?

Katkılarınızla işte tüm bu ve benzeri soruların yanıtlanmasında ve bir tartışma platformu yaratılmasında, geleneksel Dünya Şehircilik Günü 21. Kolokyumu önemli bir görevi yerine getirebilir.

6-7-8 Kasım 1997 • ODTÜ Mimarlık Fakültesi Anfisi/ANKARA PROGRAM TASLAĞI

6 KASIM PERŞEMBE

AÇILIŞ

Protokol Konuşmaları

Dünya Şehircilik Günü Bildirgesi, TMMOB Şehir Plancıları Odası

Sunuş Bildirgesi, Prof.Dr. Mehmet ÇUBUK

Çerçeve Bildiri, Prof.Dr. İhan TEKELİ

BİRİNCİ OTURUM

Dr.Birgül Ayman GÜLER Yerelin Ulusaşırı Anlamı

Dr.Polat SÖKMEN Avrupa Birliği Ülkelerinde Kentsel Politikaların Dönüşümü ve Türkiye'ye Dönük Bazı Değerlendirmeler

Yard.Doç.Dr.Güzin KAYA Yeni Kentsel Sorunlar ve Politikalar Üzerine

İKİNCİ OTURUM

Tanıl BORA Toplumsal Hareketler ve Kent

Dr.Özer BOSTANOĞLU Almanya'daki Türk-(Alman) Azınlığın Kentsel/Toplumsal Hareketi ya da Dipsiz bir Dipsizlik Yoiculuğu Üzerine

Dr.Ertürk İŞKİPİNAR Yerellik ve Demokratikleşme Söylemi: Haklar ve Gerçek Katılım

Dr.Akın ERYOLDAŞ Kamusal Düzenin Ülkeleri: Batı Kentleri ile Türk Kentlerinin Karşılaştırılması

Yard.Doç.Dr.İştar B. Gözyayın - Sibel Demirtaş Kentsel Haklar: Hak Verilmez Alınır

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Akın ATAÜZ

Prof.Dr.Şenel ERGİN - Araş.Gör.Şebnem GÖKÇEN Ötekiler Kavramı Bağlamında Kentsel Sosyal

Altyapı ve Yeni Bir Arazi Kullanış Sınıflaması Önerisi

Araş.Gör.Hayat ÜNVERDİ Kentsel Gerilim ve Mekanlar

17.30-19.00 KOKTEYL

7 KASIM CUMA

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Doç.Dr.Sezai Gökso

Doç.Dr.Özcan ALTABAN Kentsel Kamu Hizmetleri İçinde İlköğretimin Mekansal Sunum Biçimleri Üzerine

Gülçen EREN Kamu ve Vakıf Arazilerinin Özelleştirilmesi ve Bireyselleşmesi

Gürsel GÜNDOĞDU Toplam Kalite Yönetimi ve Yerel Yönetimler

BEŞİNCİ OTURUM

Prof.Dr.Ali TÜREL Türkiye'de Konutla İlgili Şübvansyonlar

Dr.Nuray BAYRAKTAR Cumhuriyet'ten Günümüze Konut ve Gecekondu Sorununa İlişkin

Hükümet Politikaları

Kenan GÖÇER Kentsel Mekanda Konut Değerlerini Etkileyen Faktörler

ALTINCI OTURUM

Asuman ERENDİL Kentsel Sanayi: Denizli Örneği

Firuze ÇELİK Kentsel Gelişme Baskısı Altındaki Tarım Topraklarının Korunmasına İlişkin Gerçekçi Politikalar

Nilüfer Arda ÜSTÜNDAĞ Bursadaki Sanayi Gelişimi, Sanayi Gelişiminin Kent Makroformuna Etkisi

YEDİNCİ OTURUM

Gülayşe KARA - Sinan ÇETİZ - Ali Zekai AKAY Tarihi Yarımada Kültür ve Tabiat Varlıkları Envanter

Çalışmasından Koruma Politikalarına Göndermeler

Ali ULU Kentsel Koruma ve Yenilemede Yeni Yaklaşımlar

Dr. Rahmi ERDEM Kentsel ŞİT Alanlarına İlişkin Koruma Politikaları Hakkında Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme

PANEL: KENTSEL KORUMA POLİTİKALARI

8 KASIM CUMARTESİ

SEKİZİNCİ OTURUM

Prof.Dr.Seniha ÇELİKİHAN - Fatma GÖRGEN - Araş.Gör.Öncü ATASAYAN - Araş.Gör.Yaşasın ERYILMAZ Planlama ve ÇED

Doç.Dr.Erdoğan YAŞLICA - Araş.Gör.Tahir ÇALGÜNER - Araş.Gör.Okan Murat DEDE Kentsel Planlama Politikalarında Stratejik Çevre Değerlendirmesine Bir Yaklaşım

S.Hakan ERDEN - Arzu NURAY - Gülsün YEŞİLHÜYÜK Gelişen Sanayi Sürecinde Çevre Faktörü Ayşe EZER Kent Ekosistemlerine Ekolojik Planlama Yaklaşımı

Özcan ESMER Akdeniz Mavi Planı'nın Bir "System Dynamics" Modeline Dönüştürülmesi

ÖĞRENCİ YARIŞMASI ÖDÜL TÖRENİ

ÖĞRENCİ PANELİ: ŞEHİR PLANLAMA EĞİTİMİ VE KENTSEL POLİTİKALAR

KOLOKYUM SONUÇ VE DEĞERLENDİRME PANELİ

19.30 GELENEKSEL ŞEHİRCİLER GECESİ YEMEĞİ

ONUR KURULU'NUN MESLEKTEN UZAKLAŞTIRMA CEZASI KESİNLEŞTİ

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın, Odamızın 254 sicil nolu üyesi Gülay BOZKURT'un, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde, Çevre Düzeni Planında 'mutlak koruma kuşağı' ilan edilen ve Yönetmeliğin 17. maddesinde tanımlanan zorunlu haller dışında 'yapı yasağı' bulunan, İznik Gölü kıyısında yer alan Boyalıca Belediyesi'nde plan yaptığını; yapılan imar planının yasalara ve üst ölçekli plana aykırı olduğunu bildirmesi üzerine, Oda Onur Kurulu, 4.3.1997 tarihinde Gülay BOZKURT'un bir ay serbest meslek uygulamasından uzaklaştırılmasına karar vermiştir.

TMMOB Yüksek Onur Kurulu'nun, anılan kararı 12.09.1997 tarihinde onaylaması ile; Gülay BOZKURT'un **15 Ekim 1997 ile 14 Kasım 1997 tarihleri arasında serbest meslek uygulamasından men edilmesi uygulamaya konulmuştur.**

TMMOB mevzuatı gereğince duyurulur.

ÖRGÜT TOPLANTISI YAPILDI

24 Mayıs 1997 tarihinde Ankara'da yapılan örgüt toplantısına Genel Merkez, İzmir Şube, Adana, Antalya, Gaziantep İl Temsilcilikleri adına görevli üyelerimiz katıldı.

Örgüt toplantısında, Dünya Şehircilik Günü etkinlikleri, Planlama Kongresi, Oda Yayınları, Odamızın ECTP'ye ve ISOCARP'a üyeliği, Milli Parklar mevzuatı ve Polonezköy Gelişme Planı, Antalya Nazım Planına açılan dava, İzmir Kordon Yolu için yürütülecek mücadele, Serbest Şehircilik Hizmetleri Yönetmeliğinin 18. maddesine göre oluşturulacak Plan İnceleme Kurulları, Adana Nazım Plan çalışmaları konuları görüşüldü.

DANIŞMA KURULU YAPILDI

1997 yılı 2. Danışma Kurulu, Oda Genel Merkezinde, yaklaşık 25 üyenin katılımıyla toplandı. TMMOB Demokrasi Kurultayı, Dünya Şehircilik Günü, Planlama Kongresi, Oda yayın organları ve Odanın mali durumu ve denetleme sorunlarının ele alındığı toplantıda, üyeler bu konulara ilişkin görüşlerini dile getirdiler.

Danışma Kurulundan çıkan önemli eğilim kararları şunlar:

- Demokrasi Kurultayına doğru giderken, TMMOB ve ŞPO'nun üyelerle iletişim sorunlarını çözmesi gerekiyor.
- Dünya Şehircilik Günü Kollokyumunun sonuçlarının kamuoyunda geniş biçimde tartışılması ve yasal/yönetmelik alanı etki edebilmesi için Odamız etkin bir rol üstlenmelidir. Bunu yaparken, Kollokyumun bağımsız bir platform olma özelliği korunmalıdır.
- Planlama Kongresi, 1995 yılında yapılan birincisinden farklı olarak, "sempozyum" niteliğinde değil, "Kongre" niteliğinde yapılmalıdır. Bunun sağlanması için, sürece çok sayıda üyeyi katmak üzere yaz aylarından itibaren atölye çalışmaları düzenlenmelidir. Kongre, çağrılı bildirilerin okunmasından sonra, şehircilik alanı ile ilgili somut karar önerilerinin tartışıldığı ve karara bağlandığı bir üye platformu olmalı ve konu ya da tema gibi bir kısıtlama olmamalıdır.

BURSA İL TEMSİLCİLİĞİ SEÇİMİ YENİLENDİ

Önceki temsilcimiz Nimet Atabek'in istifası ile boşalan Odamız Bursa İl Temsilciliği için 31 Mayıs 1997 tarihinde seçim yapıldı.

Odamız Genel Merkezinden Senihi Kitapçı, Necati Uyar ve Erhan Demirdizen'in gözlemci olarak katıldığı seçime 20 üyemiz katıldı. Seçim sonucunda, adaylar arasından en çok oy alan Nilüfer Üstündağ İl Temsilciliğine; Hakan Koyunlular ve Uluay Koçak Temsilci yardımcılıklarına seçildiler.

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI MESLEKİ DENETİM GÖREVLİLERİ

Yeni atananlarla birlikte Mesleki Denetim Görevlilerimiz aşağıda bildirilmektedir.

İSTANBUL MD. GÖREVLİSİ **Kadem Karaağaç**

İZMİR MD. GÖREVLİSİ **Pervin Bektaş**

ADANA MD. GÖREVLİSİ **Tevfik Yıldırım**

ANTALYA MD. GÖREVLİSİ **Orhan Emergen**

AYDIN MD. GÖREVLİSİ **Gülrü Tavus**

BURSA MD. GÖREVLİSİ **Fusun Uyanık**

DENİZLİ MD. GÖREVLİSİ **Server Munis**

ESKİŞEHİR MD. GÖREVLİSİ **Şenol Ertan**

GAZİANTEP MD. GÖREVLİSİ **İrem Elbeyli**

İÇEL MD. GÖREVLİSİ **İsmet Güllü**

SAMSUN MD. GÖREVLİSİ **Vildan Kumbasar**

MUĞLA MD. GÖREVLİSİ **Aylin Karahisar**

TEKİRDAĞ MD. GÖREVLİSİ **İbrahim Özbay**

TRABZON MD. GÖREVLİSİ **Murat Özyaba**

BALIKESİR MD. GÖREVLİSİ **Zeynep Sözlü**

KONYA MD. GÖREVLİSİ **İsmail Hodoğlugil**

HATAY MD. GÖREVLİSİ **Levent Horoz**

TOKAT MD. GÖREVLİSİ **Gülnur Ataklı**

KOCAELİ **M. Reşitramoğlu**

ORDU **Ş. Şence Türk**

KAYSERİ **Hüseyin Ali Çalikesir**

ADANA **Cüneyt K. Erginkaya**

ANKARA 6. İDARE MAHKEMESİ:

'MESLEKİ DENETİM MEVZUATA VE HUKUKA AYKIRI DEĞİL!'

TMMOB'ne bağlı Odaların, serbest çalışan üyelerini gerçekleştirdiği mesleki etkinliklerinin mesleki denetime tabi tutmalarına karşı oluşan Samsun İnşaat Mühendisleri Dayanışma Derneği gibi çevrelerin yoğun lobi faaliyetleri sonucu, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, yetkisi olmaksızın, Odaların üyelerine yönelik "mesleki denetim" yapmasını yasal bulmayarak, "Odalarnn suç işlediğine dair" genelgeler yayımlamıştır.

Bu genelgelerde, tutarsız bir biçimde, imar mevzuatının bazı maddeleri yersiz gerekçeler olarak sunulmuştur.

Serbest çalışan bir elektrik mühendisinin, yaptığı serbest mühendislik faaliyetlerinin Elektrik Mühendisleri Odası tarafından mesleki denetim esaslarına aykırı bulunması ve Oda Onur Kurulu'nun ilgili kişiyi meslekten geçici olarak men etmesi sonucu, söz konusu mühendis üye İdare Mahkemesinde dava açmıştır. Dava, Oda Onur Kurulunca mesleki denetimden dolayı verilen kararın ve mesleki denetim uygulamasının (MDU) yasal olmadığı iddiasına dayandırılmıştır.

Ankara 6. İdare Mahkemesinin 1997/639 nolu kararında, meslek odasının görevi, "üyelerin hak ve yetkilerini korumak, üyeler arasında dayanışmayı sağlamak, haksız rekabeti önlemek, meslekle ilgili standartları, normları, yönetmelik ve teknik şartnameleri, sözleşme tiplerini incelemek, geliştirmek, bu yönde çalışmalar yapmak, meslek alanında üretilen ürün ve hizmetlerin kalitesinin geliştirilmesi için her türlü çalışma ve denetimde bulunmak", biçiminde tanımlanmıştır.

İdare Mahkemesi, 1996 yılında açılan 'MDU davası' hakkında, TMMOB Yasası'nın 'Meslek Şeref ve Haysiyetini' düzenleyen 26/c maddesini de dayanarak göstererek, 21.5.1997 tarihinde aşağıdaki kararı vermiştir:

".... davacının hazırladığı projeleri daha önce uyarılmasına karşın ilgili odaya vize ettirmediği, mesleki denetim uygulama esaslarına aykırı olan bu durumun çekişmesiz olduğu, söz konusu filmin aynı zamanda alınmış gelir mahrumiyetine bağlanarak Oda amaçlarını olumsuz yönde etkilediği anlaşılmıştır."

"... dava konusu işlemde mevzuata ve hukuka aykırılık görülmemiştir."

BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI'NA GENELGE ÇAĞRISI

Son yıllarda, irili ufaklı birçok belediyenin, 'şehir plancısı' imzası olmaksızın, çok sayıda imar planı değişikliğini meclisten çıkan kararlarla hayata geçirmesi ve bu 'fiili' durumun şehir plancılarını, kararları harita üzerine aktaran teknisyen konumuna düşürmesi üzerine, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na, 'yasal ve hukuksal olmayan' bu fiili durumun engellenmesine yönelik bir genelge çıkarması için Odamızca çağrı yapılmıştır. Yapılan çağrıda; E: 1987/767, K: 1987/1205 sayılı Danıştay Kararına atıfta bulunulmuş; 'plan değişikliklerinin' de 'imar planı' kapsamına girdiği ve mutlaka şehir plancısı imzasının aranması gerektiği vurgulanmıştır.

Ayrıca valiliklere de, bu konuda belediyelerin uyarılması ve yasadışı gelişmelerin önlenmesi için gerekli bilgiler verilmiştir.

ŞEHİRCİLİK HİZMETLERİ TİP SÖZLEŞMESİ YÜRÜRLÜĞE GİRDİ

Serbest Şehircilik Hizmetleri Yönetmeliği'nin 33. maddesi uyarınca Yönetim Kurulu kararıyla 1 Temmuz 1997 tarihinde yürürlüğe konulan Tescilli Serbest Şehircilik Büroları Şehircilik Hizmetleri Tip Sözleşmesi, Serbest Meslek faaliyet alanının meslek çıkarlarına uygun olarak standartlaştırılmasını amaçlamaktadır.

İşveren ile Serbest Şehircilik Bürosu arasında yapılacak Tip Sözleşme, Oda Genel Merkezi ve şubelerince, sözleşme tarihinden itibaren bir ay içinde onaylanacaktır. Sözleşmenin uygulanmasında taraflar arasında çıkacak anlaşmazlıklarda hakemlik görevini öncelikle Odamız üstlenecektir.

Tip sözleşme örneği Haber Bülteninde yayınlanmaktadır.

TİP İŞ SÖZLEŞMESİ YÜRÜRLÜĞE GİRDİ

Serbest Şehircilik Hizmetleri Yönetmeliği çerçevesinde, Serbest Şehircilik Bürolarında ücretli çalışan şehir plancıları ile serbest şehirci arasındaki mesleki ilişkinin asgari normlarını oluşturmayı amaçlayan 'Serbest Şehircilik Bürosu ile Ücretli Şehir Plancısı Arasında Tip İş Sözleşmesi' Yönetim Kurulu kararı ile yürürlüğe konulmuştur.

Yönetim Kurulu, 1997 ikinci yarısı için, Serbest Şehircilik Bürolarında ücretli çalışan şehir plancılarının asgari ücretini de net 45.000.000.TL olarak belirlemiştir.

Tip İş Sözleşmesi örneği Haber Bülteninde yayınlanmaktadır.

Kentlerin Planlanmasında Yeni Bir Sözleşmeye Doğru

YENİ ATİNA ŞARTI

tartışma metni

ÖNSÖZ

Haziran 1994'te Yunan Plancılar Birliği ve Atina Belediyesi bir konferans düzenledi. Delegeler 1933 tarihli Atina Şartı'nın Avrupa planlama düşüncesi ve pratiğine olan etkilerini tartışarak, gözden geçirilmiş bir şartın, Avrupa kentlerinin karşılaştığı yeni sorun ve olanaklar gözlemlenerek yeniden yazılmasını önerdiler.

Bu düşünce, Kasım 1995'te, Atina'da, Yunan Plancılar Birliği'nin ev sahipliğini yaptığı, Avrupa Kent Plancıları Konseyi'nin düzenlediği bir günlük konferansta da ele alındı. Bu toplantıda, yeni bir şartın, Avrupa kentlerinin gelişiminin 21.yüzyıla doğru yönlendirilmesi için gerekli olduğu oy birliği ile benimsendi. Tartışma metninin hazırlanması amacıyla da AKPK tarafından özel bir çalışma grubu oluşturuldu.

Bu metin, çalışma grubunun çabalarının ve 1996 boyunca Berlin ve Brüksel'de yapılmış olan AKPK toplantılarında yapılan tartışmaların bir sonucudur. Bir sonraki toplantıda, geliştirilmiş bu taslağın hazırlanmasına ve tüm AKPK üyesi birimlere gönderilmesine karar verildi. Görüşlerin duyurulmasının ardından, Şartın nihai biçimiyle 1997 güzünde yayınlanması öngörülmektedir.

Özetle, Yeni Atina Şartı'nın temeli olarak bu tartışma metninin amaçları şöyle sıralanabilir:

* Avrupa için şu andaki kentsel gündemin belirlenmesi;

* bu gündemin gerçekleştirilmesinde kent planlamasının rolünün belirlenmesi, ve;

* planlama mesleğinin izleyeceği rehber ilkelerin tanımlanması.

1. ARKAPLAN

1933 Atina Şartı

1.1 Önceki Atina Şartı, büyük ölçüde, mimari biçim, binaların yerleştirilmesi, yeni malzeme kullanımı, insan ve malların hızlı dolaşımı ile ilgiliydi. Modern teknolojinin tüm insan gereksinimlerini karşılayacağı, idealleştirilmiş bir kent yapısı biçimini ifade ediyordu. Ancak, siyasal olarak, kentlilerin katılımının bir ürünü olmaktan çok üstten benimsenilen bir kent biçimini tanımlıyordu.

1.2 Şartın yayınlanması, İkinci Dünya Savaşı ve sonuçları nedeniyle 1954 tarihine kadar ertelenmişti. Yine de etkisi dünya çapında olmuştur. Bu etki, Batı Avrupa'nın pek çok kentinde olduğu kadar, Rusya ve diğer Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinde görülebilir. Hatta, Afrika, Hindistan ve Güney

Amerika'nın bazı yerlerinde de aynı felsefe ortaya çıkmıştır. Tüm bu bölgelerde, kentsel büyüme ve yeni gelişme alanları, mega mimari biçimler, arazi kullanım bölgelemleri ve büyük ölçekli kara yolu inşaatlarının hakimiyetiyle oluşturulmuşlardır.

1.3 Yakın dönemdeki deneyimlerimiz, bu türden gelişmelerin, insan boyutu gözardı edildiğinden başarısız olduğunu gösterdi. Özel olarak, büyük apartman bloklarında hane halklarının düşey olarak birbirinden ayrılması, daha önce birbirine kenetlenmiş toplulukların bölgeleme politikalarıyla yatılmalara toplumsal karşılaşma ve etkileşme olanağını azaltmıştır. İnşaat teknolojisi ve planlama standartları açısından mükemmel görünen konut projeleri canlı ve hareketli mahallelerin açık potansiyellerini yaratmaktan uzaktır. Şart'ın etkileri, ayrıca, eğitim kampüsleri, iş merkezleri, alışveriş kompleksleri ve sanayi alanları türünden, "tek işlevli" faaliyet merkezlerinin oluşturulmasından da görülebilir.

Şartın Gözden Geçirilmesi İhtiyacı

1.4 1933'ten bu yana, Avrupa'nın politik çerçevesi ve toplumsal yapısı önemli ölçüde değişmiş,

bu durum kent ve bölge planlamanın oturduğu bağlamı da etkilemiştir. Planlamanın ufku, İkinci Dünya Savaşı'ndan beri, inşaat sanayisi, sosyal bilimler ve çevre alanındaki sayısız farklı disiplini içererek, önemli ölçüde genişlemiştir. Bu durum, Avrupa toplum ve kültürünün niteliksel olarak kırsaldan, önemli ölçüde kentsel yaşam biçimine dönüşmesi olarak muazzam bir dönüşümü yansıtmaktadır. Şimdi 1990'ların sonuna gelindiğinde, Avrupa nüfusunun %75'inden fazlası kentlerde yaşamaktadır. Kentleşme eğiliminin evrenselliğine karşın, Avrupa ulusları arasında toplumsal, politik ve kültürel nitelikler yönünden temel farklılıklar varlığını sürdürmektedir.

1.5 Özellikle Merkezi ve Doğu Avrupa'da olmak üzere, kentlerde olağanüstü toplumsal değişimler olmuştur. Bu bölgelerde pazar ekonomisinin benimsenmesinin getirdiği sancılar yaşanmaktadır. Bir tarafta, artan bir demokratikleşme ve katılım eğilimi varken, diğer tarafta, hala işsizlik ve evsizlikle katmerlenmiş toplumsal yoksunluk ve kentsel sefalet sorunları yaşanmaktadır.

1.6 Bu değişim ortamında, Avrupa Birliği, kentlerin ve kentsel sorunların anahtar önemde olduğunun, kentsel çevrenin ve genel yaşam kalitesinin önemini ayırdına varmıştır. Bu, sayısız AB program ve girişiminde olduğu kadar, Avrupa Mekansal Gelişme Perspektifi taslağında da yansıtılmıştır. Sürdürülebilir Kent ve Kasabalar için Avrupa Kampanyası'nın düzenlenmesi kentler arası işbirliği ve birlikteliğin ortak refah için nasıl bir araya getirilebileceğini göstermiştir.

Hükümet ve hükümet dışı sektörler arasında olduğu kadar kamu ve özel sektör arasında işbirliği kentsel yenilemenin anahtar unsuru olarak ortaya çıktı. Bu tema, 1996 Haziranında İstanbul'da düzenlenen, BM Habitat II Konferansı'nın kararlarına yansıtılmıştı. Konferans, toplumsal adalet, sürdürülebilir ekonomiler ve çevresel sürdürülebilirlik kavramlarına sahip çıkmıştır.

1.7 Gelecek yüzyıla bakarken, kent planlamasının diğerleriyle işbirliği ve beraberlik içerisinde Avrupa kentlerinin yeniden şekillendirilmesi ve yeniden canlandırılması üzerine anahtar bir etkide bulunmaya devam edeceği açıktır. Bu metinde belirtilmiş olan, modern teknoloji ve yöntemin kullanılarak mimarlar tarafından kentlerin inşa edileceğini söyleyen 1933 tarihli Atina Şartı'nın tersine, 21. yüzyılda kentlerin, değişik toplumsal güçler ve aktörler tarafından yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Kent planlaması için yeni bir çerçeve, bir sonraki kuşakların kültürel ve toplumsal gereksinimleriyle ilgili yeni kentsel aktivite biçimleri yaratmak amacıyla gerekmektedir.

1.8 Bu bağlamda, bilgili bir eşgüdümçü ve arabulucu olarak kent plancısının rolü büyüktür. Yeni Bir Atina Şartı'nın en önemli özelliği olarak, kentler ve toplum için plancının 'büyük usta' yerine "toplumsal bir hizmetkar" yerine konması önerilmektedir. Kentlerin yeni vizyonlarının tanımlanmasında plancının bu görevi, yerel, ulusal ve Avrupa düzeyinde dialog partnerleriyle paylaşmasına ihtiyaç vardır.

2. SORUNLAR VE KONULAR: KENT GÜNDEMİNİN BELİRLENMESİ

Giriş

2.1 Birinci bölümde önerildiği gibi, modern kent aşılması gereken bir dizi sorun ve tazyikle karşı karşıyadır. Kent gündeminin merkezinde, demografik, erişilebilirlik, çevresel, ekonomik ve toplumsal olmak üzere, beş ana sorun kümesi bulunmaktadır. Devam eden sayfalarda bu sorunlar sırasıyla tartışılacaktır.

Demografik

2.2 Avrupa'da doğum oranlarında tehdit edici patlama sabitlemiş olmasına karşın, pek çok Avrupa ülkesi için hanehalkı oluşturmundaki hızlı artıştan kaynaklanan, demografik "zamansal patlamalar"ın varlığını koruyacağı tahmin edilmektedir. Bu olgu birbirleriyle ilişkili pek çok etmeden kaynaklanmaktadır-boşanma oranlarındaki yükselme, geç evlilikler, bekar hanehalkların daha da artması ve nüfusun yaşlanması gibi. Avrupa çapında hanehalkı artışlarının bileşimi ve yerleşimi kadar, yeni hanehalklarının nasıl iskan edileceği gibi pek çok sorun ele alınma durumunda olacaktır. Bu manzara Avrupa Topluluğu içinde emek pazarının serbestleşmesiyle birlikte muhtemelen yoğunlaşacak olan göç örüntüleriyle daha da karmaşık hale gelebilecektir. Ayrıca, küresel nüfus hareketleri, modern turizmin ve kitlesel seyahatlerin tazyiki, bir baskı oluşturacaktır.

Erişilebilirlik

2.3 İkinci sorun kümesi ulaşım teknolojisindeki değişimler ve kişi-

sel hareketlilikteki gelişmelerle ilgilidir. Tüm Avrupa'da, araba sahipliği ve taşıt kullanımı 1970'lerden bu yana doğrusal bir şekilde artmakta, bu artışın devam edeceği beklenmektedir. Avrupa Komisyonu gelecek 25 yıl içinde %200'lük bir artış tahmin etmektedir. Bu artış, batı standartlarını yakalamak isteyen merkezi ve doğu Avrupa ülkelerinin istekleriyle daha da artacaktır. Ulaşım devriminin etkileri özellikle kirlilik, trafik sıkışıklığı, yaşam tehlikesi ve yenilenemeyen kaynakların kullanılması açısından iyi bilinmektedir. Kentler ve kentlerin yaşam kalitesi açısından, araba ve kamyonlar gittikçe daha çok mekan talep etmektedir. Bunun genel etkisi kent biçiminin çevre bölgelere doğru taşması ve plansız kent bölgelerinin ortaya çıkmasıdır. Hareketlilik artmış görünüyor olmasına karşın, gerçekte toplumun yoksunlaşmış kesimlerinin temel donanım ve hizmetlere erişilebilirliği azalmıştır. Pek çok kentte, caddeler yayalardan çok taşıtlar tarafından kaplanmıştır. Mevcut eğilimler sürdürülebilir değildir, Avrupa'nın tarihsel kentlerinin kültürünü ve çevresini tahrip etmektedir. Planlama bu tazyiklere çözümcü tepkiyi vermelidir.

Çevresel

2.4 Son on yılda, sürdürülebilir kalkınma, kent planlaması için anahtar konulardan biri olarak ortaya çıktı. Bu ilkeleri kent planlaması ve (kentlerin) gelişimine uygulama gereksinimi vardır. Modern kentler, çevre kalitesinde ve genel yaşam standartlarında bir bozulmaya yol açan büyük miktarlarda atık ve kirlilik üretmektedir. Sürdürülebilir kentin yaratılması gerekliliği, 21.

yüzyılın kent plancılarının karşı karşıya bulunduğu en büyük meydan okumalardan biridir. Çevresel standartlardaki düşüşün önüne geçilmesi kadar, kentsel mirasın, açık alanların, kent içi ve çevresindeki yeşil alan dokusunun korunması bir gereksinim olacaktır. Bu sorunlar, 1992 Rio de Janeiro Dünya Zirvesi, 1996 BM Habitat Konferansı ve Avrupa Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar Kampanyası'nda da, uluslararası düzeyde ele alınmıştır.

Ekonomik

2.5 Ekonomik faaliyetlerin kentlerin biçimlenmesinde büyük etkisi bulunmaktadır. Son yirmi yıl içinde Avrupa ekonomisinin yapısı hızla değişmiştir. Süreç, sırayla, hem imalat ve hizmet sanayilerini, hem de kamu ve özel sektörleri etkileyen iki derin durgunlukla kesintiye uğramıştır. Kentler arasında, ulusal olduğu kadar, Pasifik Çevresi ülkeleriyle olduğu gibi, uluslararası düzeyde de, iş ve ekonomik faaliyet çekmek amacıyla artan bir rekabet vardır. İletişim ve enformasyon teknolojisindeki devrim bu süreci beslemektedir. Örgütlenme yapıları da, artan sayıda pek çok insan için, daha fazla yarı zamanlı çalışma, zaman bölüşümü ve kısa vadeli sözleşmeler şeklinde değişmektedir. İşgücünün artan miktarda kadınlardan oluşturulması, yeterli ve güvenli ulaşım olanaklarının sunumu ile ev ve işyeri ilişkisi üzerinde muazzam etkilere sahip olmaktadır. Uluslararası düzeyde, büyük oranda ve uzun dönemli işsizliğe yol açan, büyük işletmelerin sayıca küçülmesi ve emeğin dağınıklaşması yönünde bir eğilim vardır.

Yukarıda belirtilen etkenlerin tümü kent planlaması ve kentlerin şekillendirilmesi ile ilgilidir. Ekonomik gelişme, kamu, özel ve gönüllü kuruluşlar arasındaki işbirliğini kapsayarak, gelecekte temel rol oynamaya devam edecektir. Nihai sonuç belki, kentler arası rekabet ölçütünün sadece geleneksel olarak konuma ve coğrafi etkenlere değil, kentlerin çevresel ve yaşamsal kalitesine dayandırılabilmesi olabilir.

Toplumsal

2.7 Geçmiş birkaç on yılda kent yaşamının enerjisinin, toplumsal grupların yaş, etnisite veya servet açısından farklılığına çok şey borçlu olduğunun giderek ayırdına varılmıştır. Genellikle eski kentlerde bulunan çok kültürlü mahalleler toplumsal ve ekonomik canlılık sağlayabiliyor. Buna karşın, bazı kentlerde, çoğunlukla bazı mahalle ve semtlerde yoğunlaşmış sefalet ve toplumsal dışlamanın olduğu da bir gerçektir.

2.8 Ayrıca, yaşam örüntüleri ve konut gereksiniminin niteliği de, planlama ve konut sunumunun, bölgeler arasında varolan ve daha çok kültür, yaşam biçimi ve iklim farklılıklarından kaynaklanan önemli özgünlüklerin de etkisiyle, hızla değişmektedir. Pek çok Avrupa kentinde sosyal konut sunum geleneği ve deneyimi olmakla birlikte, hala, yoksullar, yaşlılar, tek yaşayan ebeveynler ve etnik azınlıklar için, ev, iş ve topluluk donanımlarının karşılanmasında yapacak çok şey bulunmaktadır. Planlama konuları, farklılık ve çoğulluk yönündeki eğilimlerin ayırdına varmak ve nüfusun içindeki daha farklı grup kümeleri

nin gereksinimlerine karşı daha duyarlı olmak için, toplumsal sürdürülebilirlikle ilgidir. Aynı zamanda, planlama, sefalet ve yoksunluğun olumsuz etkilerinin azaltılma-sında bir role sahip olacaktır.

Sentez

2.9 Bu unsurların tümü sürdürülebilir kent vizyonunda ve çevre-ye ilişkin kaygılarda bir araya gelmektedir. Sorunların kapsamlı bir gözden geçirilişi, Avrupa'da Çevre: Dobris Değerlendirmesi (Avrupa Çevre Kurumu, 1994) yayınında bulunmaktadır. Bu değerlendirme, 51 Avrupa kentinin bir analizini yapmıştır. Beş sorun tanımlanmıştı-hava kalitesi, trafik, konut kalitesi, yeşil alan ve açık mekanların erişilebilirliği ile, bu alan ve mekanların büyüklüğü olarak. Bu etkenler kentten kente değişmekle beraber, belediyelerin, yerel durumları ele alarak sürdürülebilir kalkınmaya katkı yapmak için yapabilecekleri çok şey vardır. Küresel duruma olan etkisi de ayrıca enerji ve kaynak kullanımının azaltılmasıyla olduğu kadar atık ve su kalitesi sorunlarının ele alınmasıyla da ayrıca iyileştirilebilir. Kentler, bazı kesimler tarafından çevreye bir tehdit olarak görülen karmaşık ve dinamik sistemlerdir. Yine de, kendi başlarına çevresel bir kaynak olarak görülebilirler. Sürdürülebilir gelişme açısından, kent planlarının karşılaştığı meydan okuma, kentlerde yaşanan sorunları olduğu kadar, kentler tarafından yaratılan ve çevre alanlara etkide bulunan sorunları da çözmektir.

2.10 Bu olgunun halklar tarafından kavranışındaki gelişme ve demokratik sürecin evrimi, karar

alma süreçlerinde daha iyi bir iletişimi ve daha fazla kentli katılımını gerektirecektir. Son 20-30 yıl boyunca, planlar, pek çok ülkede planlama sürecinin içsel bir parçası olmuş olan halk katılımına yönelik tekniklerin geliştirilmesinde, merkezi konumda olmuşlardır. Bu ilkelere gelecekte daha yaygın biçimde uygulanması gerekir. Planlama vurgusundaki değişimin, kural koyucu olmaktan çok, insan merkezli yaklaşıma doğru devam ettirilmesi gereği bulunmaktadır. Bu konudaki temel, izleyen bölümde, kent planlamasının desteklenmesi için gerekli on öneriler kümesi biçiminde ortaya konulmaktadır. AKPK, bu önerilerin, 21. yüzyılda Avrupa kentlerinin gelişimine rehberlik etmek üzere, Yeni Atina Şartı'nın çekirdeğini şekillendirmesini önermektedir. Aynı zamanda, Şart, Avrupa kentlerinin dünya uygarlık ve kültürüne yaptığı katkının önemini kabul etmelidir.

3.YARININ KENTLERİNDE BEŞERİ GEREKSİNİMLERİN KARŞILANMASI

On Öneri Kümesi

3.1 Toplumsal Birlikteliğin Desteklenmesi

* Yeni gruplar, aktif planlama ve sosyo-ekonomik önlemler yoluyla, kentin sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamına dahil edilmelidirler.

* Eğer tüm sosyal grupların gereksinim ve istekleri, kent planlamasında ve kent gelişiminde karşılanacaksa, tüm gruplar bu gereksinim ve isteklerin belirlenme sürecine dahil edilmelidirler.

* Bu, kendi çevrelerinin planlanmasında kamu yararının en

yerel seviyede geliştirilmesi için, işbirliğinin teşvik edilmesini...

* ...ve planlama kararlarının alınmasında yerindelik ilkesinin uygulanmasını güvence altına almak üzere, planlamanın yönetişiminde değişiklikleri gerektirecektir.

* Ayrıca, bu nesnel ve gerekli enformasyonun, kamuya hazır olarak sunulmasını ve tüm gruplar tarafından eşit olarak paylaşılmasını gerektirecektir.

3.2 Temas ve İletişimin Desteklenmesi

* Kentte, fiziksel, sosyal ve idari düzeyde kademeli bir yapı oluşturulmalıdır. Bu yapının küçük birimleri, apartman blokları, mahalle veya semtler, kentsel programların yönetiminde, kamunun katılımını teşvik ederek ve insanların birbirleriyle temaslarının gerçekleşmesi için bir çerçeve sunarak anahtar rolünü oynayabilirler.

* Yerel toplumsal ve kültürel donanımlar, insanlar arası temasın ve kişisel iletişimin artırılması için teşvik edilmelidir.

* Kentlerde, açık mekanlar, parklar ve oyun alanları ağının korunması, desteklenmesi ve güçlendirilmesi için çaba harcanmalıdır. Bu ağ, "yeşil koridorlarla" kent çeperindeki doğal alanlara bağlanmalıdır.

* Kamu alanı, topluluk duygusunun gelişeceği alan olarak tekrar ele geçirilmelidir. Terk edilmiş arazi ve binalar, kamu mekanlarının geniş kentsel çerçevesine tekrardan bağlanmalı, ayrıca, eski fabrika ve askeri kompleksler gibi kullanılmayan alt yapılara toplumsal işlevler yüklenmelidir.

3.3 Seçeneklerin ve Çeşitliliğin Desteklenmesi

* Planlamanın bir hedefi, tüm kentlilerin gereksinimlerini karşılayabilecek şekilde, farklı konut tipleri sunumunun sağlanması olmalıdır.

* Kentlerin yeniden yapılmasında amaç tek işlevli arazi kullanım bölgelemelerinin terk edilerek, karma kullanım alanları yaratılması olmalıdır.

* İskan ve istihdam alanları, seyahat gereksiniminin azaltılması ve daha etkin ve etkili kamu ulaşım ve iletişiminin sağlanması amacıyla, yakın bağlantıya sokulmalıdır.

* Ayrıca, doğal güzelliklere olduğu kadar, peyzaj ve kültürel değere sahip yerlere de kolay ulaşılabilir. Böylece, bu alanlar gelecek kuşaklar için korunurken aynı zamanda değerlendirilebilmiş de olacaktır.

3.4 Erişilebilirliğin ve Hareket Kolaylığının Desteklenmesi

* Tüm kentsel işlevler etkin ulaşım sistemleriyle tamamen erişilebilir kılınmalıdır.

* Erişilebilirliğin desteklenmesi, aynı zamanda arazi kullanım ve ulaşım planlamasının ayrı işlevler olarak düşünülemeyeceğinin ayırıcına varılmasını gerektirir. İnsanların seyahat gereksinimi, faaliyetlerin yerelliğine ve karma kullanımların desteklenmesine ve ilaveten, etkin ulaşım olanaklarının biraraya getirilmelerine yönelik dikkatli bir ilgiyle azaltılmalıdır.

* Özel taşıtlı ulaşım yönündeki eğilim, kamu ulaşımıyla, yürüme ve bisiklet kullanımının teşvik edilmesi ve iyileştirilmesiyle yavaşlatılma-

lıdır. Altyapı yatırımları, yollardan, kirletici olmayan diğer ulaşım biçimlerine kaydırılmalıdır.

Ulaşımında fosil yakıt tüketimi, karayolu ulaşımı emisyonu ve diğer kirleticilerin tümünden azaltılmasıyla, aşağılara çekilmelidir.

3.5 Kentlilerin Sürece Dahil Edilmesi

* Kent planlama çerçevesi, kentlilerin sürece daha kolay dahil olabilmesi için, kademeli olarak, yeniden yapılandırılmalıdır. Yerindecilik ilkesi, fonların tahsisine ve kamu idaresine tamamen uygulanmalıdır.

* Planlama kararlarına, kentlilerin olanaklı en küçük ölçekte etkin katılımının teşvik edilmesi için, yaratıcı işbirliği biçimleri geliştirilmelidir.

3.6 Kent Kaynaklarının Sürdürülebilir Yönetimi

* Planlama, kentin doğal (toprak, su, hava) ve insan yapımı (binalar, anıtlar, altyapı, donanımlar, bilgi, yetenek, zenginlik) kaynaklarını saptamalıdır.

* (Planlama), sürdürülebilir bir kentin -değişik işlevlerinin, kamu donanımlarının ve onları bağlayan ulaşım sistemlerinin en iyi şekilde yerleştirilmesiyle, mevcut değerleri koruyarak ve ekonomik canlılığa yeniden yatırım yaparak- geliştirilmesiyle (bu kaynakları(n) koruma ve iyileştirme yollarını aramalıdır.

* Genel hedef, altyapıya, kent dokusuna, istihdama, perakende ticaret ve kültürel faaliyetlerin yeniden canlandırılmasına ve iskan gelişiminin cezbedilmesine yönelik yatırımlar yapılmasıyla, kent mer-

kezlerine yeniden hayat vermek olmalıdır.

* Önceden yeşil alan olup yapılaşmış alanların geliştirilmesi, ve yeşil alanlarla kent çeperinin duyarlılıkla ele alınmasının sağlanması için bir kararlılık gösterilmelidir.

3.7 Kaynaklara Erişmede Hakçalık

* Planlama, kent kaynaklarını olanaklı olabildiği ölçüde, tüm kentlilerin yararlanmasına elverişli kılmanın yollarını aramalıdır.

* Ayrıca, (planlama), sürdürülebilir gelişme çerçevesinde, kent merkezlerinin üretken kapasitesini geliştirmeyi amaçlamalıdır.

* Özel sektörün kentin biçimlenmesine hak ettiği biçimde katılabilmesi, ve ayrıca, işletme maliyetlerinin karşılanmasına yardım etmesi için yeterli miktarda yatırım, muhafaza edilmelidir. Fonlar her zaman iyi bir getiri sağlamalıdır.

* Sefalet, işsizlik ve toplumsal dışlama, toplumsal, ekonomik ve çevresel konuların bir araya getirilmesiyle, bütünleştirici bir planlama yaklaşımı içerisinde ele alınmalıdır. Planlama, daha fazla iş olanağı yaratan girişimler ve küçük işletmecilikle, eğitim ve öğretim yoluyla beceri düzeyinin yükseltilmesine yönelik girişimleri teşvik etmelidir.

3.8 Enformasyona Doğrudan Erişilmesi

* Yeni teknoloji tüm kentlilerin enformasyona kolayca erişmelerini sağlamak için olumlu yönde kullanılmalıdır.

* Demokratik süreçler, topluluğun yararına olarak, enformasyon yönetimi için sunulmalıdır.

3.9 Kentin Kültürel ve Eğitici Yönünün Desteklenmesi

* Planlama, binalar, tarihsel semtler, açık mekanlar ve ayrıca yeşil alanlar olmak üzere, kentsel çevrenin geleneksel öğelerini koruma altına almalıdır.

* Bu öğeler, kentsel tasarım ilkelerinin kullanılmasıyla, kesintisiz şebekelerde bir araya getirilmelidir. Bu bağlamda, kentsel tasarım, kentsel çevreye estetik niteliği vermede değerli bir araç olmalıdır.

* Planlama kent merkezlerinin özel kimliklerinin (işlevsel ve estetik) korunması ve geliştirilmesinde izlenceler sağlamalıdır. Sadece binaların mimarisi değil, ayrıca kamusal mekanların ve kentin görsel zenginliklerinin de tasarımı göz önüne alınmalıdır.

3.10 Kent Güvenliğinin Sağlanması

* Çatışma içermeyen bölgeler olarak kentsel alan kavramı, Birleşmiş Milletler gözetimindeki uluslararası anlaşmalara uyularak işlenmeli ve geliştirilmelidir

* Doğal felaketlere karşı korunma önlemleri, kent planlaması ve yönetiminin tüm düzeylerine dahil edilmelidir.

* Planlama, toplumsal huzursuzluk ve kentsel suçların ana nedenlerine inen önlemleri desteklemelidir.

* Planlama araçları, özellikle topluluk duygusu ve toplumsal güvenin yeniden yaratılmasında, kentsel alanlarda güvenliğinin geliştirilmesi için kullanılmalıdır. 11

16EK- A

PLANLAMA PRATIĞI

Giriş

A.1 Tartışma metninin 3. Bölümünde konulan gündemin izlenmesi çok karmaşık bir sorun olacaktır; pek çok yönetim kademesini içerecektir.- yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde. Avrupa Birliği düzeyinde, ulus üstü planlamanın, Avrupa Mekansal Gelişim Perspektifi tarafından gündeme getirilen kentsel soruları ele alması gerekecektir. Ayrıca, özel sektör, hükümet dışı örgüt ve gruplarla pek çok meslek kategorisinin planlama sürecine dahil edilmesi gerekmektedir. Son olarak ama daha az önemli olmak üzere kamunun dahil edilmesi zorunludur.

Plancıların ve Diğer Meslek Sahiplerinin Rolü

A.2 Meslekler, planlamanın önem kazanması ve ufkunun genişlemesi ile deneyimlerini arttırabildiler, hareket alanlarını genişletebildiler. Bugün plancılar, pek çok Avrupa ülkesinde yerel yönetimlerin toplu karar alma süreçlerinde anahtar bir role sahiptir. Bu eğilim olasılıkla devam edecektir. Avrupa çapında, planlama mesleğinin bizzat kendisi, nüfus içi sosyal ve kültürel farklılaşmayı yansıtarak, farklı sosyal ve etnik grupları temsil etmektedir.

A.3 Meslek adamları özel görevleriyle, belli meslek kurallarına bağlı kalmak şartıyla, politikacılara, işadamlarına ve kent sakinlerine, planlama ve diğer ilgili konularda teknik danışmanlık yapabiliyorlar. Meslek adamları bu gruplarla birlikte çalışarak, Ek B' de tanımlanan planlama ilkeleriyle uyumlu olarak, kentlerin gelecekteki biçimlenişi

için rasyoneller koyabilmektedirler.

A.4 Yine de, kent planlaması sadece meslek adamlarına bırakılmamalıdır. Planlama süreci, zorunlu olarak, kamu, özel ve gönüllü sektörler arasında bir ortaklıktır. Ayrıca, (planlama), ekonomik performans, biyolojik çeşitliliğin korunması ve kültürün güçlendirilmesi açısından, yaşam kalitesinin sürekli geliştirilmesini sağlamak için, topluluk çıkarları arasında bir işbirliğidir.

A.5 Kentliler, meslek adamlarından belli yetenek ve sorumluluk sahibi olmalarını beklemelidirler. Bu, iletişim için, kentli katılımının sağlanmasıyla, çok sayıda farklı çıkar ve yaklaşımın göz önüne alınmasıyla, meselelere teşhis konması ve politika tanımlanmasıyla ilişkilendirilmelidir. Beceriler ayrıca kentin gelecekteki gelişimi için çok farklı senaryoların üretilip değerlendirilebilmesi için de gereklidir. Mesleki yeterlilik ve duyarlılığın korunması için sürekli bir öğretim gerekmektedir.

A.6 Böylelikle, teknik sorunların belirlenmesi, plancılarla, inşaat sanayiinde ve yeni gelişen çevre disiplinlerindeki ilgili meslek sahipleri arasında olumlu bir işbirliğine dayanmalıdır. Kentlerin geleceği bu karşılıklı destek çerçevesindeki çalışmaların başarısında yatmaktadır.

A.7 Profesyonel planıcı bu çerçevede özel role ve göreve sahiptir. Kent planlamasının belli özellikleri şöyle özetlenebilir:

* Toplumsal olanın mekansal olanla ilişkilendirilmesi, ve

* Avrupa düzeyinde, ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde olmak

üzere, tüm ölçeklerde geniş bir perspektif.

A.8 Bu bağlamda, kent planlaması asla önemsiz sayılmaması gereken, kamu yararı için hizmet etmekle ilişkilidir. Ayrıca, farklı kesim ve gruplar arasında arabuluculuk yapmakta, çatışan çıkarların çözümünde yer almaktadır. Bazen, plancının, hangi çıkarın meşru ve hangisinin ilişkisiz veya gayrimeşru olduğuna karar vermesi gereklidir. Çatışmalar, açık olsun ya da olmasın, gizli varlıkları ve çözüme gereksinim duymaları, kent planlamasını, kaçınılmaz bir biçimde sürekli olarak etkileyen bir sorundur. Kentlerin gelecekteki, sosyal, kültürel ve estetik biçimleri, dışlama olmaksızın tüm sakinleri temsil eden sosyal ve kültürel değerler hazinesinde yaratılacaktır. Her biri kendi önceliklerine sahip farklı aktörlerin bir araya getirilmesi, planlamanın bir gerekeni olmaya devam edecektir. Uzun dönem çıkarlarla kısa vadeli yararların bağdaştırılması için gerekli olan iletişim özellikle önemli olacaktır. Hakçılık, sosyal ve çevresel duyarlılık konuları, planlama sürecinin tartışma ve uzlaşma (planning mediation) alanlarından biri olmaya devam etmelidir.

A.9 Planlama böylelikle, sorunları saptayarak, farklı kesim ve çıkarlar arasında iletişimi destekleyerek, arabuluculuk yaparak ve çözüm önerileri sunarak, kentsel toplum içindeki çatışmaların baskı merkezinde iş görmektedir. 3. Bölümde önerilen gündemin gerçekleştirilmesinde, kentte ve kent toplumdaki baskıların karşılanması önemi artan bir görevdir ve çok sayıda ve daha yetkin plancının yetiştirilmesi gerekecektir.

A.10 Özetle, APKP, kent gündeminin ve bu gündemin hedeflerinin saptanmasında farklı ve kaçılmaz bir göreve sahiptir. Kentin gelecekteki yaşamsallığı ve gönenci buna bağlıdır.

EK B

PLANLAMA İLKELERİ

B.1 Tartışma metninin 3. Bölümünde ortaya konulan gündemin ve Ek B' de planlama için önerilen rolün yol göstericiliğinde, Avrupa Kent Plancıları Konseyi, tüm üye birimlerin benimseyebileceği şu ilkeleri sunuyor. Kabul edilmesi durumunda, profesyonel plancılar ve Avrupa' da planlama pratiği ile ilgili olanlar tarafından, benimsenmesi için uyarılarda bulunulacaktır.

B.2 Önerilen ilkeler aşağıdaki gibidir:

* Planlama, yaptığı müdahalenin, kentlilere ve yerel topluluk(lar)a etkilerini daima göz önünde tutmalıdır -planların yerel düzeyde, hedeflerinin ve etkilerinin tam bir değerlendirmesi yapılmalıdır.

* Planlama, topluluğun karşı karşıya olduğu, sosyal, çevresel ve ekonomik sorunların eksiksiz bir dökümünü, ve bu faktörleri etkileyecek eğilimlerin kestirimlerini de kapsmalıdır.

* Planlama, gereksinimlerin kapsamlı olarak değerlendirilmesi, kaynak kullanımında hakçılık ve erişilebilirlikte eşitlik için, ekonomik ve sosyal dışlamanın azaltılması amacıyla yöneltilmelidir.

* Planlama, topluluk ve kentliler için elverişli seçimlerin tanımlanmasını; sürecin ilerlemesinde yeni seçenekler üretilmesinin ve bunların dikkatlice, topluluğa yakın ve kapsayıcı olacak biçimde değerlendirilmesinin, yollarını aramalıdır.

* Planlama, topluluğun tüm kesimleriyle, kamu ve özel sektör arasındaki sorun ve tercihler üzerinde iletişimin geliştirilmesi yolunu aramalıdır.

* Planlama, tümüyle, sosyal, ekonomik ve çevre konularında en iyi ilişkiyi kurmak için, sürdürülebilir gelişme ilkelerine bağlı kalmalıdır.

* Planlama doğal çevredeki niteliğin ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi ve yapılaşmış çevrede kentsel tasarımın kalite ve değerlendirmesi, ayrıca, her iki çevrenin duyarlılıkla bir araya getirilmesi gereğine riayet etmelidir.

* Planlama kesintisiz bir süreçtir; kent planları da, düzenli olarak takip edilmeli ve gözden geçirilmelidir; hedefler ve performans göstergeleri, katılım ve karar alma süreçlerinin bildirilmesinde (duyurulmasında), plancıların araç kutularının (tool box) temel ögesi olacaktır.

* Planlama, amaca uygun olarak yetiştirilmiş, ve topluluğun geniş kesimlerinin çıkarlarında biçimini bulan Etik Kurallar'a bağlılığı olan meslek sahiplerince yerine getirilmelidir.

DİPNOT: *Bu tartışma metni tüm kuta birimlerine ve iletişim bültenindeki APKP üyelerine gönderiliyor. Bu metnin iki eki, Yeni Atina Şartı'nın bölümü olarak basılmayacak olmakla birlikte, planlama mesleğinin karşılaştığı bazı konulara ve yeni gelişen gündeme nasıl tepki verilebileceğine ilişkin olarak tasarlanmıştır.*

Çeviri: Ercan Gündoğan

Düzeltili: Özlem Nudrah

TMMOB'DEN 'İHTİSAS AYRIMI' ÇALIŞMASI

TMMOB Yönetim Kurulu, "Odaların temsil ettikleri ihtisas alanlarında zaman zaman tartışmalar bulunduğu" gerekçesiyle, "ihtisas ayrımı saptamalarına" gerek duymuştur. TMMOB Yönetim Kurulu, Odalardan bu konudaki görüşlerini isteyerek, yapılacak çalışmanın sonucunu, 1998 yılında yapılacak Birlik 35. Genel Kuruluna sunacağını bildirmiştir.

Odamız, mimarlar, ve harita mühendisleriyle ihtisas alanlarının sınırları konusunda yaşanan sorunları TMMOB'ne bildirmiş bulunmaktadır. TMMOB'ne iletilen yazımızı olduğu gibi yayımlıyoruz:

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI'NA

Ankara: 20.08.1997
Sayı: 97/442

İlgi : 01.08.1997 gün ve 699 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda belirtilen, TMMOB Genel Kurulu'na sunulmak üzere, odaların temsil ettiği ihtisas alanlarına yönelik yapılacak çalışma, Odamızın yıllardır yaşadığı önemli sorunlara işaret etmektedir.

Bunların başlıcası, 3194 sayılı İmar Yasası ve Yönetmelikleri ile, belirli şartları taşıyan mimarların, şehir planlama mesleğinin uygulama alanında önemli bir yer kaplayan imar planlarını yapma yetkisine sahip olmalarıdır. Odamız, uzun yıllardır, konuya, "bir meslek grubunun diğer bir mesleki faaliyet alanına müdahalesi" biçiminde bakmaktadır.

Uzun dönemde bu sorunun çözümlenmesinin gereği ortadadır. Ancak, kısa dönemde de, sözkonusu müdahalenin yarattığı sorunu hafifletecek çözüm yolları bulunmaktadır. Odamız, Serbest Şehircilik alanında faaliyette bulunan mimarların, meslek odasının temel işlevinin "meslek alanının örgütlenmesi ve denetlenmesi" olduğu düşüncesinden hareketle Ş.P.O. Serbest Şehircilik Hizmetleri Yönetmeliği hükümlerine tabi olarak çalışmalarını için, Mimarlar Odası'na bir protokol önerisinde bulunmuştur.

"İmar Planı Yapımı Yeterlik Belgesi" sahibi mimarlar dışında, Serbest Şehircilik alanı, ülkedeki egemen güçlerin "planlama" disiplinine bakış açılarını göstermesi açısından önemli olan bir başka müdahaleyle karşı karşıya bulunmaktadır. İmar Planı "işverenlerinin" çıkarına olan, planı yapılacak alanın haritasıyla birlikte imar planları da harita şirketlerine ihale edilmektedir. Kuşkusuz, harita mühendisleri plan yapıp imza atmamaktadırlar; ancak, meslektaşlarımızla kurdukları ticari ilişkiler, mesleğimizi ve genel olarak "planlama"yı taşeronlaştırmaktadır.

Bu konuda da Harita ve K. Mühendisleri Odası ile görüşmeler yapılmış, "ortak girişim" ve her mesleğin kendi alanında ayrı ayrı faaliyette bulunması seçenekleri üzerinde durulmuştur. Bu görüşmelerden sonra, birlikte ihale edilen harita ve imar planı ihalelerinin ayrı ayrı harita mühendisleri ve şehir plancılarına ihaleye çıkarılması konusunda, Kulu ve Seyhan belediyelerinin ihalelerine müdahalede bulunulmuştur.

Odamız, SMM (Serbest Mühendislik Mimarlık) alanında, farklı meslek mensuplarının "birlikte" faaliyet yapmalarını engellemeye yönelik bir düşünce taşımamaktadır. Aksine, disiplinler arası etkinlik alanlarının giderek artmakta olduğunun ayırıcılığı olarak, Odamız, yukarıda ifade edildiği gibi "SMM" alanında "birlikte" çalışmaya önem vermektedir. Ancak, bu yaklaşımımız, "Serbest Şehircilik" alanında "birlikte" yer almak anlamında, yanlış yorumlanmamalıdır.

Birlik Yönetim Kurulu'nun, ihtisas alanlarının ayrımı konusunda Genel Kurul öncesi yapacağı hazırlıklarda, Serbest Şehircilik alanında sağlıklı bir biçimde yaşanan, söz konusu faaliyet alanı sahipleri ve denetimsiz bir konuma sürüklüyen "mevcut ihtisas alanları kesişimi" konusunu dikkate almasını arz eder; TMMOB Genel Kurulu'nun bu konudaki dağınıklığı giderecek şekilde, Serbest Şehircilik alanında faaliyette bulunan tüm mühendis-mimarların büro tescil kayıtlarının Ş.P.O.'nca tutulacağına dair kararları alması dilekelerimizi iletiriz.

Saygılarımla,

Erhan DEMİRDİZEN
Genel Sekreter

BAKANLIK'TAN 'YETKİSİZ' BİR MİMARIN VERDİĞİ PLAN TEKLİFİNE RET

Odamız, Çanakkale'nin Yenice ilçesinde, 'İmar Planı Yapımı Yeterlik Belgesi' olmaksızın imar planı tadilatı teklifi veren ve Belediye Meclisince planı onaylanan Mimar Kemal Aşirok'u Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na bildirmiş ve yapılan girişimler sonucu plan iptal edilerek ilgili belediye uyarılmıştır.

Aşağıda, üyelerimizi doğrudan ilgilendirdiğini düşündüğümüz yazışmaların birer örneğini yayımlıyoruz.

T.C. BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI TEKNİK ARAŞTIRMA VE UYGULAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Ankara, 4.10.1996 - Sayı: 96/249

Odamıza ulaşan bilgilere göre, Mimar Kemal AŞİROK, Bakanlığınızdan alınan İmar Planı Yapımı Yeterlik Belgesi olmadığı halde imar planı yapmakta ve imzalamaktadır.

Bu doğrultuda, ilgili mimar, Çanakkale İli, Yenice İlçesi Hamdibey Belediyesi'ne İmar Planı Tadilatı Teklifi vermiştir. Yazımız ekinde İmar Planı Tadilatı Teklifi ve Açıklama Raporu yer almaktadır.

İlgili mimar ve Belediye Başkanlığı hakkında gerekli işlemin yapılmasını arz ederim.

Saygılarımla,

Erhan DEMİRDİZEN
Genel Sekreter

T.C. BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI TEKNİK ARAŞTIRMA VE UYGULAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: B.09.0.TAU.0.14.00.15/374/2823 Tarih: 10.3.1997

ÇANAKKALE VALİLİĞİ'NE,

İLGİ: a) TMMOB Şehir Plancıları Odasının 4.10.1996 tarih ve 96/249 sayılı yazısı.

b) Çanakkale Valiliğine iletilen 21.10.1996 tarih ve 13972 sayılı yazımız.

c) TMMOB Şehir Plancıları Odasının 21.1.1997 tarih ve 97/45 sayılı yazısı.

d) 12.2.1997 tarih ve 1924 sayılı dağıtım yazımız.

e) Çanakkale Valiliğinin (Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü) 4.2.1997 tarih, 482 sayılı yazısı ve ekleri.

Bakanlığımıza iletilen ilgi (a) yazıda; Mimar Kemal Aşirok'un İmar Planı Yapımı Yeterlilik Belgesi olmadığı halde imar planı yapmakta ve imzalamakta olduğu, Çanakkale ili, Yenice İlçesi Hamdibey Belediyesine Başkanlığı hakkında gerekli işlemin yapılması istenilmesi üzerine ilgi (b) yazımız ile konu hakkında açıklama yapılarak, incelenmesi istenmiştir.

Konuya ilişkin olarak alınan ilgi (c) yazı eki Hamdibey Belediye Başkanlığının 6.12.1996 tarih ve 187 sayılı yazısında; 24.11.1993 tarih, 23567 sayı ve 93/8 nolu genelgemize atıfta bulunarak, yapılan işlemin bu genelge doğrultusunda imar planı tadilatı yapıldığı belirtilmektedir.

Ancak, anılan genelgemizle "Büro Tescil Belgesi" hususuna açıklık getirilmiştir.

İlgi (b) yazımızla 3194 sayılı İmar Kanunu ile "İmar Planlarının Yapımını Yükümlenecek Müellif ve Müellif Kuruluşlarının Yeterlilik Yönetmeliği" ve "İmar Planlarının Yapımını ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik" in ilgili hükümlerinde; yerleşme alanlarının ilave imar planı, plan revizyonu ve mevzi imar planları da bu yönetmelik kapsamındaki yerleşme planlarından olup, belge uygulamasına tabi oldukları ve planlama işlerinin yapılması veya yaptırılmasında Belediyeler, Valilikler ve diğer ilgili idarelerin Yönetmelik hükümlerine uymakla yükümlü oldukları, Yönetmelikte belirtilen yeterlilik gruplarına uygun olarak Yeterlilik Belgesine sahip müellif ve müellif kuruluşlarına işi ihale etmek veya kendi planlama bürolarında bu planlama süresince işle ilgili Yeterlilik Belgesine sahip en az bir müellifi bu işte istihdam etmek zorunda oldukları belirtilmiştir.

Bakanlığımız arşiv kayıtları incelendiğinde; Kemal Aşirok'un imar planı yapımı yeterlilik belgesinin olmadığı görülmüştür.

Belediyesince imar planı tadilatının imar planı yapımı yeterlilik belgesi olmayan adı geçen şahsa yaptırılması yasal değildir.

Bu sebeple, Belediyeysince imar mevzuatına aykırı olarak yaptırılan imar planı tadilatının iptal edilmesi ve bundan sonraki uygulamalarda bu hususlara titizlikle uyulmasını rica ederim.

Feridun DUYGULUER
Bakan a. (Genel Müdür V.)

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI

ŞEHİRCİLİK HİZMETLERİ ÜCRET TARİFESİ (1997 II.YARIYIL)

A. KENT BÜTÜNÜ İMAR PLANI BİRİM BEDELLERİ

01.07.1997 Tarihinden İtibaren Geçerlidir.

Alan (Ha)	Bedel (MİLYON TL)	Alan (Ha)	Bedel (MİLYON TL)	Alan (Ha)	Bedel (MİLYON TL)	Alan (Ha)	Bedel (MİLYON TL)	Alan (Ha)	Bedel (MİLYON TL)	Alan (Ha)	Bedel (MİLYON TL)
10	425	140	4.197	360	9.192	660	14.970	1300	25.340	2800	44.469
15	608	150	4.448	370	9.399	680	15.329	1350	26.075	3000	46.671
20	783	160	4.697	380	9.606	700	15.684	1400	26.801	3200	48.810
25	953	170	4.941	390	9.812	720	16.037	1450	27.518	3400	50.892
30	1.118	180	5.183	400	10.016	740	16.386	1500	28.229	3600	52.917
35	1.278	190	5.423	410	10.218	760	16.734	1550	28.929	3800	54.890
40	1.436	200	5.660	420	10.419	780	17.079	1600	29.624	4000	56.814
45	1.590	210	5.895	430	10.620	800	17.421	1650	30.311	4200	58.691
50	1.742	220	6.128	440	10.820	820	17.762	1700	30.990	4400	60.522
55	1.890	230	6.357	450	11.018	840	18.099	1750	31.664	4600	62.310
60	2.039	240	6.587	460	11.216	860	18.435	1800	32.330	4800	64.059
65	2.183	250	6.813	470	11.411	880	18.768	1850	32.988	5000	65.768
70	2.327	260	7.037	480	11.607	900	19.100	1900	33.642	5500	69.878
75	2.469	270	7.260	490	11.801	920	19.430	1950	34.289	6000	73.773
80	2.609	280	7.481	500	11.994	940	19.757	2000	34.931	6500	77.474
85	2.748	290	7.700	520	12.378	960	20.082	2100	36.194	7000	80.991
90	2.885	300	7.917	540	12.758	980	20.405	2200	37.436	7500	84.342
95	3.021	310	8.133	560	13.134	1000	20.727	2300	38.657	8000	87.536
100	3.156	320	8.348	580	13.508	1050	21.522	2400	39.857	8500	90.581
110	3.423	330	8.561	600	13.878	1100	22.305	2500	41.037	9000	93.489
120	3.684	340	8.774	620	14.246	1200	23.843	2600	42.200	9500	96.266
130	3.942	350	8.984	640	14.609	1250	24.596	2700	43.343	10000	98.919

B. KATSAYILAR TABLOSU

1. Kent Bütününe Yönelik İmar Planı	1,00	7. Kentsel Tasarım	5,00
2. Sadece İmar Planı Araştırması	0,20	8. Kent Bütününe Yönelik Ulaşım Planı/Etüdü	0,20
3. Sadece Nazım İmar Planı (1/5000)	0,20	9. Şehircilik Hizmetine İlişkin Fizibiliteler	0,20
4. İmar Planı Araştırması + Nazım İmar planı	0,40	10. Çevre Düzeni Planı	0,05
5. Sadece Uygulama İmar Planı (1/1000)	1,00	11. Turizm Envanteri ve Turizm Geliştirme Planı	0,05
6. Koruma İmar Planı	5,00	12. Bölge Planları	0,05

C. MEVZİ İMAR PLANLARI VE İMAR PLANI DEĞİŞİKLİKLERİ

1 Hektara Kadar Mevzi İmar Planları	150.000.000.-TL
1 Hektar Üzerindeki Her Hektar İçin İmar Planı Değişiklikleri	+ 105.000.000.-TL
Bulunacak Mevzi İmar Planı Değerinin 0.70'	

D. TANIMLAR

Kent Bütününe Yönelik İmar Planı : Araştırması ile bir bütün olan bir kentin bütününe ilgilendiren planlama işleridir. (Nazım İmar Planı, Uygulama İmar Planı, İlave İmar Planı, Revizyon İmar Planı, İlave Revizyon İmar Planı, İslah İmar Planı işleri bu kapsamdadır.)
Çevre Düzeni Planı : Ülke ve Bölge Planı kararlarına uygun olarak ulaşım, yerleşme ve arazi kullanım kararlarını belirleyen planlardır.
Kentin Bütününe Yönelik Ulaşım Planı / Etüdü : Ölçeği ve alan büyüklüğü ne olursa olsun, kentin ulaşımını doğrudan ve dolaylı ilgilendiren kentin bütününden ayrılmayan plan ve etüdlere dir.

E. UYGULAMA İLKELERİ

1. Planlama Hizmeti Ücretlerinin Hesabı; Planlama işlerinin ücretleri, ilgili alan büyüklüğü karşısında A bölümünde yer alan bedellerin, ilgili işin B bölümündeki katsayısı ile çarpılması sonucu bulunur.
2. Çevre Düzeni İmar Planı keşif bedeli belirlenirken, planlanacak alan daha küçük olsa bile en az 200 ha değeri esas alınır.
3. Ücretler sadece planlama işinin yapımına ilişkin hizmetleri kapsar herhangi bir iş için plancı tarafından yapılacak ek hizmetler, ek planlar ve detay çalışmalar ayrıca ücretlendirilir.
4. Tablodaki ücretlere katma değer vergisi dahil değildir.
5. Tabloda yer almayan büyüklükler için bir alt ve bir üst alan bedellerinden yararlanılarak hesaplanabilir.
6. Bu tablo TMMOB Şehir Plancıları Odası, Serbest Şehircilik Hizmetleri, Büro tescil, Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

MADDE 1. TARAFLAR: SERBEST ŞEHİRCİLİK BÜROSU (SSB);

İŞVEREN:

SSB Adı/Firma Ünvanı :

Adı, Soyadı/Ünvanı :

Büro Tescil No :

Tescil Yürürlüğü Tarihi : ...../...../199.....

Adresi :

Adres :

Tel :

Vergi Dairesi ve No :

V.D. ve No :

arasında aşağıda yazılı koşullar dahilinde sözleşme yapılmıştır. Bu sözleşmede taraflar "SSB" ve "İşveren" olarak, TMMOB Şehir Plancıları Odası, "Oda" olarak anılacaktır.

MADDE 2. SÖZLEŞME KONUSU SERBEST ŞEHİRCİLİK HİZMETİ: Serbest Şehircilik Hizmetinin Açık Tanımı (Adı, Türü, Ölçeği, Alanı(ha), Ekléri) :

İl	İlçe	Belediye	Mah. /Köy /Mevkii	Pafta	Ada	Parsel	Alan(ha)
----	------	----------	-------------------	-------	-----	--------	----------

Sözleşme, yukarıda tanımlanan araştırma, etüt, plan ve projelerin ilgili kurum tarafından onama işleminin tamamlanmasına değin yapılacak şehircilik hizmetlerini kapsar.

MADDE 3. ŞEHİRCİLİK HİZMETİNİN TAMAMLANMASI : SSB, onama sürecinde, sözleşme kapsamındaki Şehircilik Hizmetine ilişkin ilgili idare tarafından istenen değişiklikler, yasalar, yönetmelikler ve şehircilik ilkelerine aykırı olmamak koşuluyla, sözleşmenin süresine bakmadan zamanında ve aksatmadan yerine getirmekle yükümlüdür.

MADDE 4. ŞEHİRCİLİK HİZMETİ ÜCRETİ VE ÖDENMESİ: İşverenin, SSB'na Madde 2'de tanımlanan işler için ödemesi gereken,

Toplam Ücret : ..... TL (Yazıyla) ..... YTL'dir.

Ödeme Planı:

Peşin Ödeme :

İşveren, ödemelere ilişkin bütün yükümlülüklerini Serbest Şehircilik Hizmetinin Oda'ya "Mesleki Denetim"e sunulacağı tarihten önce peşinen ve/veya ödeme belgeleriyle yerine getirecektir. SSB, Mesleki Denetim esnasında ödemelere ilişkin bütün dokümanları Oda'ya ibraz edecektir.

MADDE 5. EK HİZMET ve ÜCRETİ : 2. Maddede belirtilen hizmetler dışındaki şehircilik hizmetleri veya ek çalışmalar ile bunlara ödenecek ücretler sözleşmenin 13. Özel Hükümler Maddesi'nde gösterilmiştir.

MADDE 6. HİZMETİN TESLİMİ : SSB, sözleşmenin 2. Maddesi'nde (ve 13. Maddesi'nde) tanımlanan işleri ..... içinde tamamlayacaktır. Bu sürenin hesaplanışında Serbest Şehircilik Hizmetine ilişkin plan ve projelerin SSB'nda bulunduğu süreler esas alınır. İşverende ve/veya plan onama kurumlarında geçen süreler, toplam süreden düşüldür.

MADDE 7. SERBEST ŞEHİRCİLİK BÜROSU'NUN GÖREV, HAK ve SORUMLULUKLARI : SSB'nun hazırlayacağı Serbest Şehircilik Hizmetleri, yasalar ve ilgili yönetmeliklerine, imar planı yapılacak yerin imar yönetmeliğine, varsa üst plan kararlarına, planlama ve şehircilik ilkelerine, Şehir Plancıları Odası Tüzük ve Yönetmeliklerine uygun olacaktır.

MADDE 8. SÖZLEŞMENİN FESHİ : Taraflardan biri aşağıdaki şartlarda sözleşmeyi bozabilir:

İşin tamamından veya bir kısmından vazgeçilmesi veya bu sözleşmenin hükümlerine aykırı işler ve işlemler yapılması hallerinde, karşı taraf bu davranışlarda bulunan tarafa 15 gün süreli ve noter aracılığıyla bir bildirim gönderir. Bu süre içerisinde, bildirimde ileri sürülen hususlar düzeltilmez ve yerine getirilmezse fesih hakkı doğar.

MADDE 9. ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ : SSB ile İşveren arasında çıkacak anlaşmazlıklar, sulh yoluyla çözülemediği takdirde, taraflardan herhangi birinin isteği üzerine Şehir Plancıları Odası'nın atayacağı hakem tarafından çözüldür. Hakem ücreti, TMMOB Yönetmeliğine göre hesaplanır ve şikayetçi tarafından peşinen Oda'ya ödenir. İnceleme sonucunda şikayet edilen taraf haksız çıkarsa bu ücret, ondan alınarak şikayetçiye geri verilir.

MADDE 10. ODA'NIN MÜDAHİLİĞİ : Taraflar, konunun yargıya intikali halinde Oda'nın müdahilliğini kabul ederler.

MADDE 11. KANUNİ İKAMETGAH : SSB ve İşveren, 1. Maddedeki adresleri kanuni ikametgah olarak tasdik ve bu adreslere yapılacak her türlü tebliğin kendilerine yapılmış sayılacağını şimdiden kabul ederler.

MADDE 12. BELGE ve BİLGİ : İşveren, ön izin koşullarının sağlanması için gerekli olan belgeleri SSB'na temin etmek ve masraflarını üstlenmek ile yükümlüdür.

MADDE 13. ÖZEL HÜKÜMLER :

MADDE 14. Bu sözleşme Şehir Plancıları Odası Serbest Şehircilik Hizmetleri, Büro Tescil, Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği'nin ekidir.

14 Maddeden oluşan bu sözleşme ...../...../199..... tarihinde SSB ile İşveren arasında imzalanmış ve ..... nüsha olarak düzenlenmiştir.

SSB Yetkilisi

İŞVEREN

ODA ONAYI

(Kaşe, İmza)

(Kaşe, İmza)

(Kaşe, İmza, Tarih, Sayı)

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI
SERBEST ŞEHİRCİLİK BÜROSU İLE ÜCRETLİ ŞEHİR PLANCISI ARASINDA
TİP İŞ SÖZLEŞMESİ

Madde 1: TARAFLAR Bu iş akdi, iş yasaları ve TMMOB Şehir Plancıları Odası'(Oda)nın Serbest Şehircilik Hizmetleri Büro Tescil, Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği hükümleri uyarınca, aşağıda isim ve adresleri yazılı taraflar, İşveren ve Ücretli Şehir Plancısı arasında aşağıdaki şartlar dahilinde imzalanmıştır. Taraflar, TMMOB Şehir Plancıları Odası'nın Oda tüzesi bakımından sözleşme şartlarının uygulanmasını denetleme yetkisini kabul ederler.

İŞVEREN

SŞB Adı :

Büro Tescil No :

Adres :

SŞB Yetkilisinin

Adı Soyadı :

Oda Sicil No :

ÜCRETLİ ŞEHİR PLANCISI

Adı-Soyadı :

Oda Sicil No :

Sigorta No :

Adres :

Madde 2: YAPILACAK HİZMETLER Oda'nın yukarıda anılan yönetmeliği kapsamında tanımlanan Serbest Şehircilik Hizmetleri'nin gereği olarak büroda ve arazide yapılacak çalışmalardır.

Madde 3: SÖZLEŞME SÜRESİ Sözleşme ..... tarihinden başlayıp ..... tarihinde bitmek üzere ..... aylık/yıllık süre ile geçerlidir. Sözleşme başlangıç tarihi, deneme süresi başlangıç tarihidir ve deneme süresi bir aydan fazla olamaz. Sözleşme bir aylık deneme süresi sonunda, tarafların aksine yazılı bildirimleri olmadıkça yürürlükte sayılır.

Madde 4: ÜCRET Şehir Plancıları Odası'nca her yıl ilan edilen En Az Ücret'in altında olmamak koşuluna uygun olarak İşveren, ücretli şehir plancısına bu sözleşmede belirtilen iş karşılığı aylık/saat başına net .....TL. ödeyecektir.

Madde 5: SİGORTALILIK HAKKI Ücretli Şehir Plancısı, sözleşmede belirtilen işe başlama tarihinden geçerli olmak üzere en geç 30 gün içinde sigorta ettirilir. 4 aylık SSK Prim Bordroları'nın bir örneği 15 gün içinde düzenli olarak Oda'ya iletilir.

Madde 6: İKRAMIYE Tarafların anlaşacağı koşullarda ve bu sözleşmenin özel şartlar bölümünde açıkça belirtilmek koşuluyla ikramiye ödenir.

Madde 7: ÇALIŞMA SÜRESİ Haftalık çalışma süresi, 40 saattir. Bunun dışında yapılacak çalışmalar, işveren ve ücretli şehir plancısının karşılıklı istek ve rızası ile olur ve fazla mesai sayılır. Her fazla çalışma saati için normal ücretin %50 fazlası ödenir. Resmi tatil günleri ve hafta sonlarında fazla mesai ücreti %100 fazla olarak ödenir. İşyerinin bulunduğu yerleşme dışında yapılacak çalışmalarda, yol ve konaklama giderleri serbest şehircilik bürosuna aittir. Bu günler için ödenecek ücret, günlük ücretin 2 katıdır. Kurumsal ilişkilerin yürütülmesi ile ilgili görüşme ve çalışmalar ve yolda geçen süreler, iş süresinden sayılır.

Madde 8: YILLIK ÜCRETLİ İZİN İşyerinde 1 yıl çalışanlar, ücretli izin hakkı elde ederler. Yıllık ücretli izin süresi, bayram ve genel tatil günleri hariç, 5 yıla kadar 12 işgününden; 5 yıldan fazla olanlara 18 işgününden, 15 yıldan fazla olanlara 24 işgününden az olamaz.

Madde 9: KIDEM TAZMİNATI a) İşveren tarafından, İş Kanununun 17. Maddesinin 2. bendinde gösterilen sebeplerin oluştuğunun mahkemece tesbiti halleri, b) İşçi tarafından, İş Kanununun 16. maddesi uyarınca, c) Askerlik hizmeti dolayısıyla, d) Bağlı buldukları, kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malüllük aylığı yahut toptan ödeme almak amacı ile; bu sözleşmenin fesh edilmesi veya işçinin ölümü sebebiyle son bulması hallerinde işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence ücretli şehir plancısına 30 günlük ücret tutarında kıdem tazminatı ödenir. 1 yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.

Madde 10: ANLAŞMAZLIKLAR VE SÖZLEŞMENİN FESHİ Bu sözleşmeyi imzalayarak iş akdi yapan işveren ve ücretli şehir plancısı arasında çıkacak anlaşmazlıklarda Şehir Plancıları Odası taraflardan birinin talebi üzerine hakemlik yapar. Anlaşmazlık çözülemediği takdirde ilgili mahkemeler yetkilidir.

Madde 11: SÖZLEŞME NÜSHALARI Bu sözleşme, 3 nüsha olarak düzenlenmiştir. Nüshalardan biri işveren, biri ücretli şehir plancısı, biri de Şehir Plancıları Odası Genel Merkezi tarafından saklanacaktır.

Madde 12: ÖZEL ŞARTLAR .....

12 maddeden ibaret olan bu sözleşmenin ..... tarihinde, işveren ..... ile ücretli şehir plancısı ..... arasında 3 nüsha olarak tanzim edilip karşılıklı kabul edildiğini, taraflar aşağıdaki imzalarıyla beyan ederler.

İŞVEREN

ÜCRETLİ ŞEHİR PLANCISI

ŞEHİR PLANCILARI ODASI Onayı

PLANLAMA DERGİSİ'NDE YENİ ANLAYIŞ

11 yıldır düzensiz olarak yayımlanan Planlama Dergisi, şehircilik alanında önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Dergi, yayımlanmaya başladığı 1986 yılından bu yana, sektörel temelli dosya konularıyla üyelerimize ve diğer ilgililere sunulmaktadır.

Bugüne kadar yayımlanan 14 sayıdan 2'si "dosya editörlüğü" anlayışıyla hazırlanmıştır. İlki, 1992 yılında Akın Atauz'un hazırladığı "Enformel Sektör" dosya konulu sayıdır. Diğeri ise 1993 yılında, "İstanbul Özel Sayısı" olarak, Ferhan Gecizi tarafından hazırlanmıştır.

Üyelerimizin gönüllü katılımlarıyla oluşturdukları komisyon çalışmalarında belirlenen dosya konularının profesyonelce ele alınması ve dergilerin reklam alma kapasitesinin en üst düzeye çıkarılabilmesi için derginin belirli zaman aralıklarıyla yayımlanması gerekmektedir. Üyelerce oluşturulan komisyon çalışmalarıyla belirlenen dosya konularının 'profesyonelce' ele alınması ve özellikle 'reklam kapasitesi'nin maksimum düzeyde kullanılabilmesi için önem taşıyan derginin sabit zaman aralıklarıyla yayımlanması 'hedeflerine ulaşamadığı, yıllardır ortaya konan tecrübelerle belirlenmiştir.

Bu nedenlerle, yıllardır özveriyle Planlama Dergisi yayın çalışmalarına katılan üyelerimize de teşekkür ederek, derginin bundan böyle 'editor-yal' sistemle yayımlanacağını bildiririz.

Ancak, tüm üyelerimizin amatör katkılarıyla sürdürülmesi hedeflenen 'İletkent Dergisi' dosya konuları olmaksızın yayımlanmaya devam edecektir.

Tüm üyelerimizi, İletkent Dergisi ve sekreteryası İstanbul Şubemiz tarafından üstlenilen "Kent Gündemi" Dergisine her türlü katkıyı koymaya çağırıyoruz.

ANTALYA NAZİM PLANINA DAVA AÇTIK

Geçtiğimiz yıl, hazırlık sürecinin sonuna gelen Antalya Nazım Planı hakkında Antalya İl Temsilciliğimiz ilgili kurum ve kuruluşlara görüşlerini ilettiler. Büyükşehir Belediyesi'nin danışma toplantılarında değerlendirmeler sürekli dile getirildi. Ancak Belediye Yönetimi ve Plan müellifleri bu eleştirilere kulaklarını tıkadılar.

Bütün bu sürecin sonunda, Antalya İl Temsilciliğimiz, Mimarlar Odası Antalya Şubesi ile ortak bir rapor hazırladı. İletkent Dergisinin 1. sayısında yayımladığımız bu rapor 8 başlık ve konuda, Nazım Plan çalışmalarına eleştiri yöneltiyordu. Bunlar; planlama alanının belirlenmesi, Nazım İmar Planının alabileceği nüfus ile rapordaki nüfus projeksiyonu arasındaki çelişki, Planın ulaşım açısından eksiklikleri, "iyileştirme" adı altında nüfus ve yapı yoğunluğunun artırılması, tarım alanlarının yanlış plan çizim teknikleriyle iskana açılması, tek tip yapı düzeni ile kent imajının tahribata uğratılması, mevcut aktif yeşil alanların Plan'la elde edildiği yanlışlığı, kentin hakim gelişme yönü belirlenmeden sınırsız biçimde her yönde gelişmesinin önünün açılması idi.

Antalya İl Temsilciliğimizin özverili çalışmalarıyla hazırlanan bu rapor ve görüşlere rağmen, Antalya Büyükşehir Belediyesi 9 Kasım 1996'da Planı onayarak ilan etti. İtirazların da kabul edilmemesi üzerine, Antalya İl Temsilciliğimiz ve Mimarlar Odası Antalya Şubesi'nin ortak girişimleri ve Peyzaj Mimarlar Odası, Orman Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası'nın Antalya birimleri ve Antalya Barosu'nun katkılarıyla, Antalya Nazım Planına 23 Mayıs 1997 tarihinde, iptal istemiyle dava açıldı.

HAVUZ GENELGESİ İPTAL EDİLDİ

Başbakan Necmettin Erbakan imzasıyla 10.3.1997 tarihinde 01213 sayılı ile çıkan kamu oyunun "Havuz Genelgesi" olarak bildiği Bakanlık Genelgesi hakkında TMMOB'nin açtığı dava sonucu, Danıştay 10. Daire yürütmeyi durdurma kararı verdi.

Basında çıkan haberlerden de bilindiği gibi genelge, TMMOB ve bağlı Odaları da içerecek şekilde, kamu kurumlarının yanı sıra, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, Ticaret ve Sanayi Odalarının bankalardaki mevduat hesaplarını da tek hesapta topluyor ve yasal olarak özerk olan bu kuruluşların bankalardaki mevduatını kullanmasını izne bağlıyordu. Devlet bütçesinden hiçbir yardım almaksızın kendi özkaynakları ile hayatta kalan meslek kuruluşlarının mevduatlarına, kaynak arayışındaki hükümetin anti-demokratik biçimde koyma girişiminin Danıştay tarafından durdurulması olumlu karşılanmıştır.

İHALE

İŞİN ADI : PATARA HALİHAZIR KOTLU PLAN VE ÇEVRE DÜZENLEME PROJESİ
İŞİN YERİ : GELEMİŞ KÖYÜ, KAŞ/ANTALYA
TAHMİNİ BEDEL : 6.000.050.925.TL + KDV (1996 Birim Fiyatlarıyla)
GEÇİCİ TEMİNATI : 180.001.527.TL
SON BAŞVURU : 17.10.1997
29.10.1997 tarihinde Antalya İl Özel İdare Müdürlüğü'nde yapılacak ihale hakkında, dosya örneği ve bilgi Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi'nde edinilebilir.

TAHAKKUK FİŞLERİNİZİ SÜRESİ İÇİNDE ODEYİNİZ

Oda Yönetim Kurulu, 7 Temmuz 1997 tarihinde 1.000.000.TL'nin üzerinde birikmiş borcunu 3 ay içerisinde ödemeyen Serbest Şehircilik Bürosuna, bir ay süreyle geçeri olmak üzere "belge vermeme, MDÜ yapmama" kararı almıştır. Bir ayın sonunda da tahakkuk eden borçların ödenmemesi halinde, ilgili Serbest Şehircilik Büroları hakkında icra takibi başlatılacaktır.

Bir kez daha, tüm üyelerimizi ve büroları, tahakkuk fiş tutarlarını yasal süresi içinde ödemeye çağırıyoruz.

TMMOB Şehir Plancıları Odası

Aylık Haber Bülteni

Şehir Plancıları Odası Adına

Sahibi ve Sorumlusu

V. Senihi KİTAPÇI

Tunus Cad. 50A/13 Kavaklıdere/ANK.

Tel: (0.312) 467 58 85 - Fax: 467 54 08

İLAN KOŞULLARI

Arka Sayfa (1/1).....12.000.000.-

Arka Sayfa (1/2).....7.000.000.-

İç Sayfalar (1/1).....6.000.000.-

İç Sayfalar (1/2).....3.500.000.-

İç Sayfalar (1/4).....2.000.000.-

Yayın ve kültür etkinliklerine

%20 indirim uygulanır.

Bülten Üyelere ve Oda birimlerine ücretsiz gönderilir.

AYDA BİR YAYINLANIR

Dizgi:

Martı Ajans • 418 93 30

Baskı:

Ertem Matbaası • Tel: (0.312) 418 07 11